

การประเมินผลการใช้กรณีศึกษาการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจขององค์กร สำหรับ วิชาการจัดการเชิงกลยุทธ์

EVALUATION IN BUSINESS ENVIRONMENTAL ANALYSIS CASE STUDY USING, FOR
STRATEGIC MANAGEMENT LEARNING.

นายทวี วัชรเกียรติศักดิ์

อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

E-Mail: tawee88@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยการประเมินผลการใช้กรณีศึกษาการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจขององค์กร สำหรับวิชาการจัดการเชิงกลยุทธ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลกรณีศึกษาการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจขององค์กร สำหรับวิชาการจัดการเชิงกลยุทธ์ ในด้านเนื้อหาและความเหมาะสมของการจัดกระบวนการเรียนรู้ และด้านการประเมินผลการพัฒนาทักษะที่กำหนดไว้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ จัดเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิจัยในโครงการ อาจารย์เพื่อนร่วมงาน และนักศึกษาสาขาวิชาการจัดการ ปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ที่เรียนรายวิชาการจัดการเชิงกลยุทธ์ ในภาคเรียนที่ 1/2556 จำนวน 50 คน ด้วยการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์ การประชุมสรุปบทเรียน และการใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์หุ้บ้นัย และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้ค่าทางสถิติพื้นฐาน คือ ค่าจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่ากรณีศึกษา คู่มือการสอน และแนวทางพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีความเหมาะสมกับการใช้กรณีศึกษาเป็นเครื่องมือในการเรียนการสอน กิจกรรมที่เป็นจุดเด่นของการจัดการเรียนรู้ระหว่างกรณีศึกษา การสะท้อนความคิดเห็นของผู้เรียน มีความเหมาะสมของการจัดกระบวนการเรียนรู้ ส่วนการใช้กรณีศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะที่กำหนด พบว่า สามารถบรรลุผลการพัฒนาในทุกทักษะในระดับที่ดี ข้อเสนอแนะ คือ การจัดการเรียนการสอน ด้วยกรณีศึกษาที่ดี ต้องมีการเตรียมปัจจัยนำเข้าที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน มีการออกแบบกระบวนการหลักและกระบวนการย่อย และควรมีกิจกรรมการสรุปบทเรียนหลังการปฏิบัติการในทุกกิจกรรม เพื่อการรับรู้ผลการประเมินในหลากหลายมิติ และในการวิจัยต่อไป ควรเป็นการวิจัยประเมินผลที่เพิ่มภาคีผู้ที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ผู้ประกอบการ ผู้ทรงคุณวุฒิจากต่างสถาบัน และพัฒนากรณีศึกษาที่ซับซ้อนขึ้นและใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลาย

Abstract

The research of the use of case studies for analyzing the business environment of the organization for strategic management subject has the objectives to evaluate the use of case studies in content and suitability of the case-learning process, and evaluating the development of the skills required. Using quantitative and qualitative research methods, the target groups were colleagues and students who took the strategic management course. Data collections were from observations, interviews, after action review, and questionnaire. Inductive analysis was applied to study qualitative data, and percentage, mean and standard deviation analysis were operated for quantitative data. The research results revealed the case study instruction manuals and guidelines development process are appropriate to use case studies as a teaching tool and learning process. During case-study analysis, the remarkable activity of learning indicated learner's reflective thought, design of evaluation research activity toward learning advantage, and suitability of learning process. The use of case studies to develop a skill set that can achieve the development of every good skill level. The research recommendations are case-learning process requires preparing of quality and standards system design of case-learning management in both main process and subsidiary processes. After action review activities in all of operations are important for the purpose of the recognition results in the multi-dimensional. And further research Additional research should evaluate the involved parties from business, experts from outside institutions and developing case study in more complexes and utilize a wide range.

ความสำคัญของปัญหาในการวิจัย

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา กำหนดแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาด้วยการเรียนการสอนด้วยกรณีศึกษา อันเป็นแนวทางหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนที่มีนักศึกษาเป็นศูนย์กลาง โดยจัดให้มีโครงการสนับสนุนงบประมาณ และการพัฒนาทักษะการจัดการศึกษาสำหรับอาจารย์ผู้สอน ในรายวิชาต่างๆ เพื่อใช้ในการเรียนการสอน ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2555 โดยดำเนินการตามแนวทางที่เกิดจากผลของโครงการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนแบบ Case Method ที่ได้มาตรฐาน ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ซึ่งได้มีการดำเนินการประชาสัมพันธ์แนวทางการจัดการเรียนการสอนด้วยกรณีศึกษา โดยจัดทำเอกสารเผยแพร่วิธีการใช้กรณีศึกษา และการพัฒนามาตรฐานกระบวนการเรียนการสอนด้วยกรณีศึกษา พร้อมทั้งกระบวนการควบคุมและประเมิน

คุณภาพ เพื่อให้การจัดทำกรณีศึกษาและการจัดการเรียนการสอนด้วยกรณีศึกษามีแนวทางหรือมาตรฐานในการดำเนินการที่ชัดเจน รวมทั้งนำเสนอแนวทางที่จะกำหนดให้กรณีศึกษาเป็นงานวิชาการรูปแบบหนึ่งเพื่อใช้ในการนับภาระงานและขอตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา และเพื่อเสนอแนวทางการจัดตั้งศูนย์การแลกเปลี่ยนข้อมูลกรณีศึกษาในประเทศไทย (ศูนย์ให้คำปรึกษาทางธุรกิจ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี. 2553ก : 2) จึงเป็นผลให้ได้กรณีศึกษาสำหรับนำไปประกอบการเรียนการสอนตามที่อาจารย์ผู้เข้าร่วมโครงการได้จัดทำขึ้น และเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของการดำเนินงานและการพัฒนา ในปีงบประมาณ 2556 ได้จัดให้มีการนำกรณีศึกษาไปใช้ในการเรียนการสอนที่มีการติดตามประเมินผลและพัฒนาต่อไปได้ จึงได้สนับสนุนให้มีการดำเนินการวิจัยการประเมินผลการใช้กรณีศึกษาในแต่ละวิชาที่เสนอเป็นโครงการวิจัยนำร่อง ซึ่งจะมีโครงการ

วิจัยประเมินผลการใช้กรณีศึกษาการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจขององค์กร สำหรับวิชาการจัดการเชิงกลยุทธ์ เป็นหนึ่งในโครงการวิจัยที่ได้รับการสนับสนุน

กรณีศึกษาการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจขององค์กร สำหรับวิชาการจัดการเชิงกลยุทธ์ เป็นกรณีศึกษาที่เกิดจากการพัฒนาผลการวิจัยของอาจารย์ร่วมกับนักศึกษาที่ได้คัดเลือกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ให้การอนุญาตให้ใช้เป็นกิจการตัวอย่างที่เปิดเผยและเผยแพร่เพื่อการเรียนรู้ได้ กำหนดให้เป็นองค์การเป้าหมายในการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล นำมาจัดทำเป็นกรณีศึกษาตามระเบียบวิธี ขั้นตอน และการประเมินเนื้อหากรณีศึกษาจากแนวทางการจัดทำกรณีศึกษาของศูนย์ให้คำปรึกษาทางธุรกิจ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี (2553ก) ได้จัดทำเป็นกรณีศึกษาพร้อมคู่มือผู้สอน ผู้ประกอบการเจ้าของข้อมูลได้ตรวจสอบเนื้อหากรณีศึกษาที่กำหนดให้มีระดับความซับซ้อนแบบง่ายๆ ในทุกๆ มิติ ตรงตามที่ขออนุญาตไว้ สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้ จึงนำมาซึ่งการติดตามการใช้กรณีศึกษาในการเรียนการสอนที่เป็นจริง เพื่อประเมินผลการใช้กรณีศึกษาให้มีการพัฒนาคุณภาพให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนดแนวทางการพัฒนาไว้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินผลกรณีศึกษาการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจขององค์กร สำหรับวิชาการจัดการเชิงกลยุทธ์ ในด้านเนื้อหาและความเหมาะสมของการจัดกระบวนการเรียนรู้

2. เพื่อประเมินผลการใช้กรณีศึกษาการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจขององค์กรสำหรับวิชาการจัดการเชิงกลยุทธ์ตามวัตถุประสงค์ของการใช้กรณีศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะที่กำหนดขอบเขตของโครงการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ศึกษากลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิจัยในโครงการนักวิจัยที่ร่วมโครงการทั้งคณะ และนักศึกษาสาขาการจัดการ ชั้นปีที่ 4 ที่เรียนรายวิชาการจัดการเชิงกลยุทธ์ ในภาคเรียนที่ 1/2556

ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาเฉพาะประเด็นที่เป็นเนื้อหาและความเหมาะสมของการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจขององค์กร และศึกษาเฉพาะประเด็นที่เป็นตามวัตถุประสงค์การใช้

กรณีศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะที่กำหนดของการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจขององค์กร ไม่รวมถึงการประเมินความรู้ในเนื้อหาตามหัวข้อการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจขององค์กรของผู้เรียน

ประโยชน์ที่รับการวิจัย

1. เกิดการพัฒนาการเรียนรู้และทักษะของนักศึกษาตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาทำให้เกิดความรู้จากการนำทฤษฎีไปทดลองปฏิบัติที่มีผลเป็นการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม การเรียนรู้ด้วยตนเอง การรวบรวมข้อมูลและกระบวนการคิดวิเคราะห์ การบริหารจัดการเวลา การนำเสนอ การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ และการประเมินผลการเรียนรู้จากกรณีศึกษา จะเป็นการพัฒนาทักษะการประเมินแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามความต้องการของนักศึกษา

2. ทำให้เกิดการพัฒนาทักษะของอาจารย์ในด้านการพัฒนา จัดทำและประเมินผลการใช้กรณีศึกษาอย่างครบวงจร โดยมีการวิจัยเป็นกลไกการพัฒนา สำหรับทั้งอาจารย์ผู้สอนหรือผู้วิจัย อาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิที่เข้าร่วมกิจกรรมการวิจัยประเมินผลการใช้กรณีศึกษา

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย การประเมินผลการใช้กรณีศึกษาการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจขององค์กร สำหรับวิชาการจัดการเชิงกลยุทธ์ คณะผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนแบบกรณีศึกษา ทั้งที่เป็นเอกสารเผยแพร่ บทความทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ มีสรุปเป็นสาระสำคัญของการศึกษาตามประเด็นหลัก ดังนี้

การจัดการเรียนการสอนแบบกรณีศึกษา

กรณีศึกษา หมายถึง เรื่องราวที่เป็นเนื้อหาที่เกิดจากการนำเอาสถานการณ์ความเป็นจริงมาเรียบเรียง จัดระบบ เนื้อหาให้เป็นเรื่องเล่าที่เดินเรื่องไปตามความต้องการหรือวัตถุประสงค์ของผู้จัดทำ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากสถานการณ์จริงโดยการตีความวิเคราะห์และใช้ประโยชน์ในการทดลองตัดสินใจภายใต้สถานการณ์นั้นๆ ด้วยองค์ความรู้หรือชุดความรู้ที่ผู้สร้างกรณีศึกษาเจตนาจะให้มีการทดลองใช้ให้เกิดผลการใช้ความรู้ได้ทันที และเกิดผลของการเรียนรู้ร่วมกัน การใช้กรณีศึกษาในการจัดการเรียนการสอนมีมาเป็น

เวลานานแล้วในสาขาวิชาการแพทย์ และกฎหมาย เพื่อช่วยให้บุคลากรในวิชาชีพเหล่านั้นพัฒนาทักษะที่จะสามารถรับผิดชอบภารกิจในสถานการณ์ที่เป็นจริง (เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง 2534 : 13) และมีการใช้ในการฝึกหัดครูและสาขาวิชาอื่นๆ ทั่วไป เป็นวิธีที่นิยมมากในการศึกษาทางวิชาชีพ และได้ขยายผลเข้าสู่วงการการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาในสาขาต่างๆ ทั้งทางวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยเฉพาะพัฒนาการในวิชาชีพด้านการศึกษา ทำให้มีการศึกษา วิจัยและเชื่อมโยงไปถึงทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ ที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ในขณะเดียวกันในสาขาวิชาชีพด้านการบริหารจัดการธุรกิจ ศึกษาก็เป็นที่ได้รับความนิยมในการใช้เป็นเครื่องมือพัฒนาศักยภาพผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ทั้งภาพรวมและมิติอื่นๆ สามารถพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยช่วยพัฒนาความสามารถในด้านต่างๆ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ การวิเคราะห์ ทักษะการประยุกต์ใช้ ทักษะความสร้างสรรค์ ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการสื่อสาร ทักษะทางสังคม ทักษะการวิเคราะห์ตนเอง และเจตคติ (Easton, 1992 : 7-9)

แนวทางการจัดการเรียนรู้และประเมินการใช้กรณีศึกษา

กรณีศึกษาจะถูกนำมาใช้ในการเรียนการสอนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา ที่สามารถพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยช่วยพัฒนาความสามารถในด้านต่างๆ ได้แก่ ความรู้ ทักษะการวิเคราะห์ ทักษะการประยุกต์ใช้ ทักษะความสร้างสรรค์ ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการสื่อสาร ทักษะทางสังคม ทักษะการวิเคราะห์ตนเอง และเจตคติ ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประมวลความรู้เกี่ยวกับกรณีศึกษา การพัฒนากรณีศึกษา การใช้และประเมินผลกรณีศึกษา สรุปเป็นสาระสำคัญของการกำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้การใช้กรณีศึกษาสำหรับการวิจัย ดังต่อไปนี้ (ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง. 2553 : 52 ; ศูนย์ให้คำปรึกษาทางธุรกิจ คณะพาณิชยศาสตร์ และการบัญชี. 2553 : 85-103)

1) การใช้กรณีศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหา และเกิดความรู้สึกรู้สึกคิดต่างๆ ขึ้นผ่านการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ การตัดสินใจ ความคิดสร้างสรรค์ การปรับใช้เครื่องมือและองค์ความรู้ด้านต่างๆ การสื่อสาร การเขียน การบริหารเวลา และทักษะการเข้าสังคมและรับฟังความคิดเห็น

ผู้อื่น กรณีศึกษาที่ดี ควรมีการวางโครงเรื่องทั้งส่วนนำส่วนเนื้อเรื่อง และสรุปเรื่อง โดยมีเนื้อหาที่สร้างภาวะกดดัน ซึ่งต้องหาทางออกอย่างเหมาะสมกับยุคสมัย เป็นเรื่องราวที่มีความเป็นพิเศษ และมีลักษณะที่เฉพาะเจาะจง มีกรอบเวลา และสถานที่ของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เห็นการกระทำ จิตใจ การเคลื่อนไหว ความคิด สะท้อนบริบทของสังคมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

2) การพัฒนากรณีศึกษา คือ การสร้างสรรค์เรื่องราวกรณีศึกษาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เชื่อมโยงข้อมูลในเรื่องเข้ากับแนวคิดเชิงวิชาการไว้ในเอกสารคู่มือการสอน ควรคำนึงถึงผู้เรียนและวัตถุประสงค์การเรียนรู้เป็นหลัก จึงมีระดับความซับซ้อนของเนื้อหาและทฤษฎีที่แตกต่างกัน ในมิติการวิเคราะห์ มิติทฤษฎี และมิติการนำเสนอ เริ่มที่การเขียนกรณีศึกษาและจัดทำคู่มือการสอน ด้วยการเลือกหัวข้อที่ตรงกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาในการเรียนรู้ในชั้นเรียน จัดทำแผนการเขียนกรณีศึกษาและการเตรียมพร้อมในการเก็บข้อมูลเชิงลึก เขียนกรณีศึกษาและจัดทำคู่มือการสอน

3) การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เป็นการนำเสนอประสบการณ์และพฤติกรรมของบุคคล กลุ่มคน หรือองค์กรในสถานการณ์จริง ในสภาพแวดล้อมที่จำเป็นต้องมีการตัดสินใจอย่างรอบคอบ กระตุ้นและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมองในหลายแง่มุม และมีส่วนร่วมในกิจกรรม มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และผู้เรียนด้วยกันเอง เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษา โดยการวิเคราะห์ อภิปราย และตัดสินใจหาทางแก้ปัญหา ทั้งรายบุคคล และรายกลุ่ม ซึ่งแต่ละกรณีอาจมีวิธีแก้ปัญหาหรือคำตอบทางเดียว หรือหลายแนวทาง

4) ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา ประกอบด้วยกิจกรรมการเตรียมตัวผู้เรียน นำเสนอกรณีศึกษา วิเคราะห์และอภิปรายกรณีศึกษา และประเมินและตัดสิน โดยที่ผู้สอนกรณีศึกษา คือ ฟันเฟืองหลักในการผลิตกรณีศึกษาที่ได้คุณภาพและถ่ายทอด แนวทางคิดวิเคราะห์ การใช้กรณีศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเตรียมความพร้อมด้วยการเตรียมตัว การวิเคราะห์ หลักในการวิเคราะห์ และการนำเสนอผลการวิเคราะห์กรณีศึกษา

5) การประเมินการจัดการเรียนการสอนด้วยกรณีศึกษา จะประกอบด้วย การประเมินคุณภาพของกรณีศึกษาที่ใช้ในการเรียนการสอน และคุณภาพการสอนด้วยกรณีศึกษา ที่มีผู้ที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ผู้สอนเอง นักศึกษา อาจารย์เพื่อนร่วมงาน

ผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนธุรกิจที่เป็นเจ้าของเนื้อหาในกรณีศึกษาที่ใช้ และควรมีการประเมินอย่างรอบด้าน มากกว่าการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือความพึงพอใจของผู้เรียน

6) การเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาในด้านการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ จะมีลักษณะเฉพาะไปตามสาขาวิชาชีพที่มีความเกี่ยวข้องกับการธุรกิจ และการใช้ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และความคิดเชิงวิเคราะห์ เชิงสร้างสรรค์ และเชิงกลยุทธ์ เพื่อเป็นกลไกการฝึกความเป็นมืออาชีพทางการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ให้กับผู้เรียน มุ่งพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้เรียนในการแก้ปัญหาธุรกิจที่ซับซ้อน โดยนำทฤษฎีที่ได้เรียนมาประยุกต์ด้วย ควรเริ่มที่ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และตรวจสอบสถานการณ์ การกำหนดปัญหาหลัก การค้นหาทางเลือกในการแก้ปัญหา การกำหนดหลักเกณฑ์การตัดสินใจ การประเมินและเสนอทางเลือกอย่างมีเหตุผล ให้สอดคล้องกับปัจจัยสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร

แนวทางการประเมินการใช้กรณีศึกษาสำหรับการวิจัย

การประเมินคุณภาพชุดกรณีศึกษาที่ใช้สำหรับการสอน การประเมินคุณภาพในส่วนนี้ ผู้ประเมินคุณภาพกรณีศึกษาควรเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญในสาขาวิชา และผ่านกระบวนการพัฒนาทักษะความรู้และความสามารถในสาขาวิชานั้นๆ และมีประสบการณ์ในการใช้กรณีศึกษาในการใช้องค์ประกอบการประเมินกรณีศึกษา 3 องค์ประกอบ คือ

เอกสารกรณีศึกษา ประเมิน 4 องค์ประกอบย่อย คือ โครงเรื่องและรูปแบบการเขียนการนำเสนอข้อมูล การนำเข้าสู่ประเด็นการตัดสินใจ แหล่งข้อมูลประกอบการเขียน และข้อมูลอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการใช้กรณีศึกษา

คู่มือการสอน แบ่งเป็น 4 องค์ประกอบย่อย คือ รูปแบบการนำเสนอ ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ แนวทางในการตอบคำถามหรือการใช้กรณีศึกษาในการอภิปราย และการใช้ประโยชน์จากข้อมูลอื่นๆ

แนวทางพัฒนากระบวนการเรียนรู้ แบ่งเป็น 2 องค์ประกอบย่อย คือ ประสบการณ์ในการใช้กรณีศึกษา และแนวทางการปรับปรุงกรณีศึกษาและคู่มือการสอน

การประเมินคุณภาพผู้สอนในการทำกิจกรรมการสอนด้วยกรณีศึกษา มีผู้ประเมิน คือ ผู้สอนประเมินตนเอง ผู้สอนประเมินผู้สอน ผู้เรียนประเมินผู้สอน และผู้เรียนประเมินการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาโดยตัวเอง แบ่งการประเมินเป็น

3 ระยะ คือ การเตรียมการสอน ในประเด็นสำคัญ การแจกเอกสารกรณีศึกษาสำหรับการเตรียมตัวล่วงหน้า การวางแผนและกำหนดระยะเวลาในการสอนกรณีศึกษาชัดเจน และการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียน ระหว่างการสอน ประกอบด้วย ผู้สอนมีบุคลิกภาพและรูปแบบการนำเสนอกรณีศึกษาที่น่าสนใจ น่าติดตาม กระตุ้นให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้และเข้าถึงกลุ่มผู้เรียน เปิดโอกาสให้ซักถาม แสดงความคิดเห็นและถกเถียงประเด็นปัญหาของกรณีศึกษา บนพื้นฐานเหตุผลและข้อมูลสนับสนุนส่งเสริมการมีส่วนร่วม สามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้เข้ากับประเด็นปัญหาของกรณีศึกษา และจัดการกับการโต้แย้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบริหารจัดการเวลาในการสอนกรณีศึกษาได้เป็นอย่างดี และหลังการสอน ประกอบด้วย การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น และการตอบข้อซักถามเกี่ยวกับกรณีศึกษา การแนะนำแหล่งข้อมูลเพื่อให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม และการสรุปผลการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

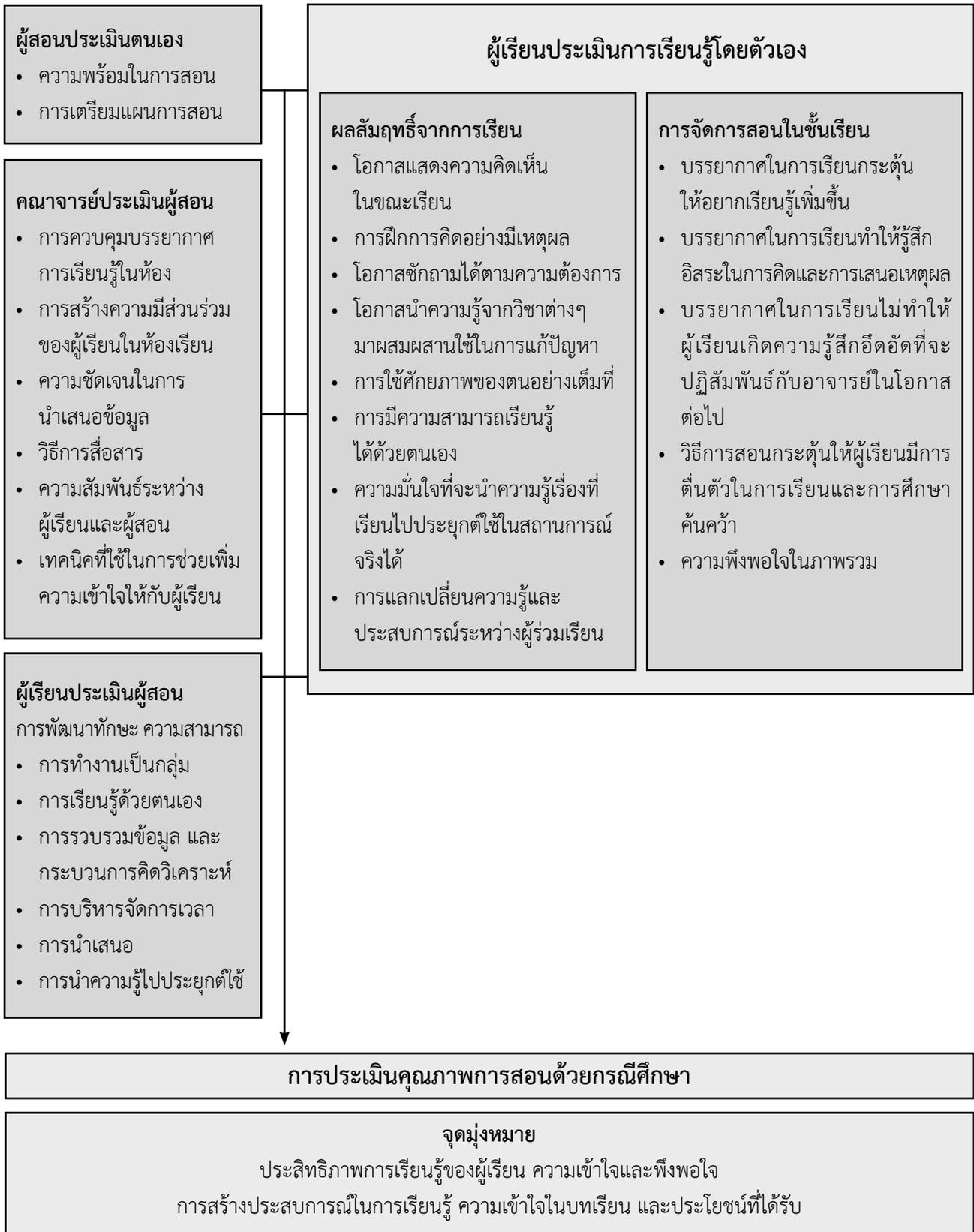
การดำเนินการวิจัยเพื่อประเมินผลการใช้กรณีศึกษาในครั้งนี้ นอกจากจะได้มีการประมวลชุดความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาทั้งระบบแล้ว ผู้วิจัยได้ศึกษาและประมวลผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา ที่มีผู้ดำเนินการวิจัยไว้ พบว่ามีการวิจัยประเมินผลอย่างเป็นระบบจากงานของปรณัฐ กิจรุ่งเรือง (2553) ที่ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้กรณีศึกษาทางศาสตร์ การเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการสอนโดยใช้กรณีศึกษาทางศาสตร์ การเรียนการสอน ส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาวิชาชีพครู และศึกษาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ของรูปแบบการสอน โดยใช้กรณีศึกษาทางศาสตร์ การเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาวิชาชีพครูที่พัฒนาขึ้น กำหนดรูปแบบการทดลองแบบหนึ่งกลุ่มทดสอบก่อนและหลังการทดลอง ผลการทดลองพบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูมีความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง มีคุณลักษณะของผู้ที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับสูง ด้านการรับฟังความคิดเห็น ข้อวิพากษ์วิจารณ์

ความเชื่อ และสมมติฐานในมุมมองที่แตกต่าง และมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นโดยภาพรวมในระดับมาก แต่จะพบว่าการประเมินผลในแบบที่นิยมใช้กัน คือ การสำรวจความคิดเห็นของผู้เรียน เช่น งานวิจัยของประจวบเพิ่มสุวรรณ (2553 : 37-46) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการศึกษา ด้วยวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการศึกษา และเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของนักศึกษา ด้วยแบบสอบถาม ที่พบว่าระดับความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษา ในด้านการดำเนินการสอนของอาจารย์ ด้านวิธีการสอนของอาจารย์ ด้านเนื้อหาวิชา และด้านอาจารย์ผู้สอน อยู่ในระดับสูงในทุกด้าน และความพึงพอใจของนักศึกษาแต่ละภาควิชาไม่แตกต่างกัน งานวิจัยของ นิวัติ จันทราช (2555) เรื่องผลของการใช้วิธีการเรียนแบบกรณีศึกษาในรายวิชาพฤติกรรมองค์กร และการพัฒนาองค์กร เป็นการศึกษาเชิงสำรวจพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามีค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม ในหัวข้อภาวะผู้นำ ในองค์การมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่ากระบวนการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา จะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาดีขึ้น ส่วนผลการวิเคราะห์ความความพึงพอใจของนักศึกษาในการเข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา พบว่า มีความความพึงพอใจในการเข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาอยู่ในระดับ “มาก” และงานวิจัยของ อธิวิมล นฤนาท (2555) ที่ศึกษาผลของการใช้กรณีศึกษาจัดการเรียนการสอน

ในรายวิชาสัมมนาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน ที่พบว่ากระบวนการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา จะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาดีขึ้น และผู้เรียนมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับ “มาก”

เมื่อนำประเด็นจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนด้วยกรณีศึกษามาสรุป จะพบว่างานวิจัยที่ประมวลมานำเสนอจะมีลักษณะของการวิจัยเชิงทดลองและเชิงสำรวจ ที่เน้นไปในด้านการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนและผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้จากการทดสอบความรู้ และมีการศึกษาการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาไปสนับสนุนการใช้รูปแบบการพัฒนาการเรียนการสอนไว้ด้วย สรุปได้ว่า การประเมินการใช้กรณีศึกษาเพื่อการเรียนการสอน ควรจะให้ความสำคัญกับความพึงพอใจของผู้เรียน โดยสามารถใช้การวิจัยแบบทดลองหรือแบบสำรวจได้ตามบริบทของแต่ละพื้นที่ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากการประมวลความรู้ที่จะได้สรุปและนำเสนอในหัวข้อต่อไปแล้ว จะเห็นว่า ส่วนที่ควรนำมาพิจารณาร่วมด้วย คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้สอนที่เป็นเพื่อนร่วมงานในสาขาเดียวกันหรือใกล้เคียง และตัวผู้สอนเอง ตลอดจนการประเมินผลด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่จะอธิบายรายละเอียดที่มีคุณค่าต่อการใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น ก็น่าจะเป็นข้อมูลสนับสนุนเพิ่มเติมที่เหมาะสมมากขึ้นได้ด้วย

ผู้วิจัยจึงได้ชุดความรู้ในการพัฒนาและประเมินกรณีศึกษา มาปรับใช้ให้มีการประเมินผลการใช้กรณีศึกษา เป็นสรุปกรอบความรู้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามภาพที่ 1

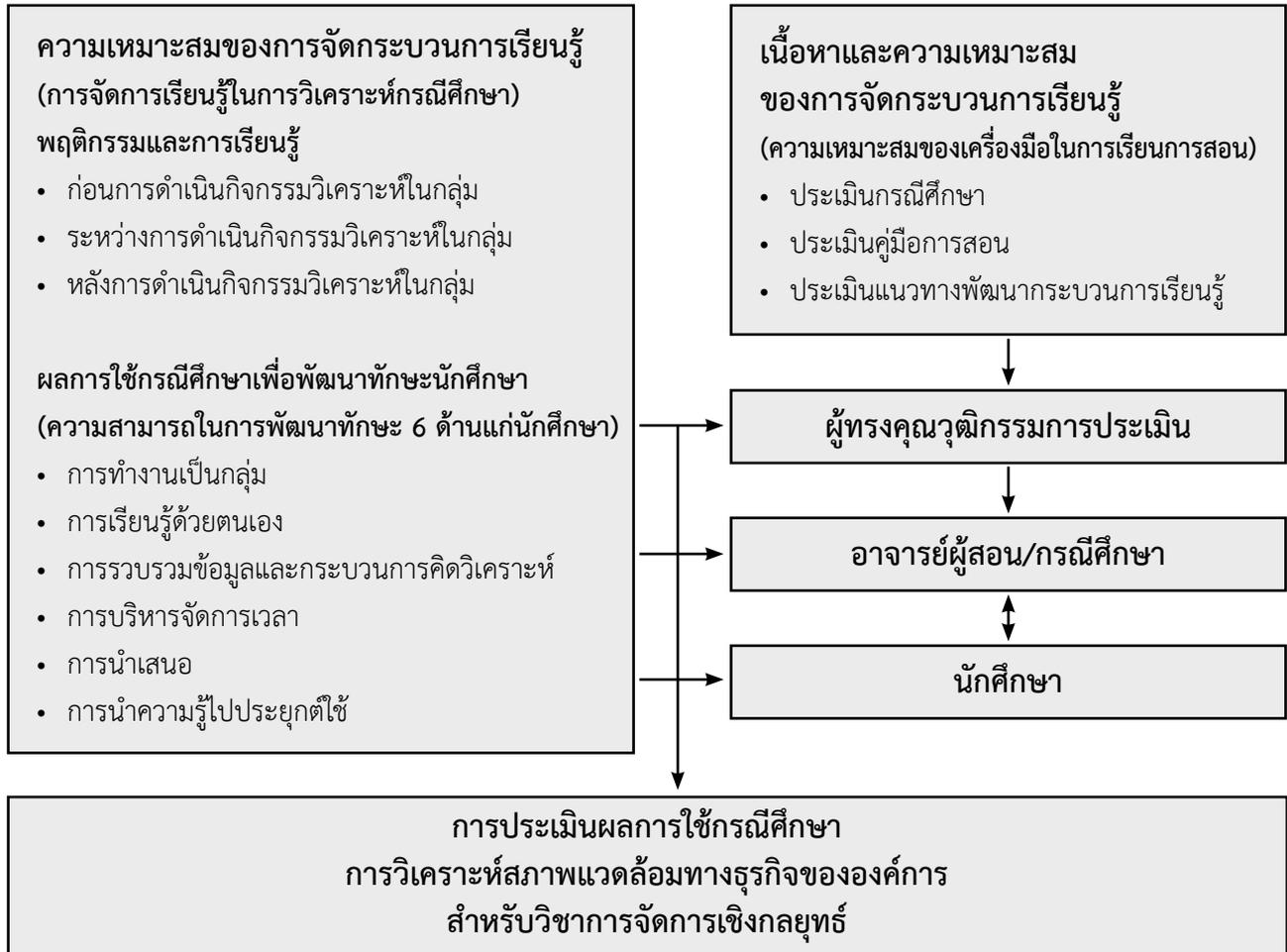

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการประเมินผลการจัดการเรียนรู้กรณีศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัย ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ ประเมินผลกรณีศึกษาการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ ขององค์กร สำหรับวิชาการจัดการเชิงกลยุทธ์ ในด้านเนื้อหา และความเหมาะสมของการจัดกระบวนการเรียนรู้ และ ประเมินผลการใช้กรณีศึกษาการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทาง ธุรกิจขององค์กร สำหรับวิชาการจัดการเชิงกลยุทธ์ สามารถ

กำหนดกรอบแนวคิดสำหรับการประเมินเป็นการประเมิน ในด้านเนื้อหาและความเหมาะสมของการจัดกระบวนการ เรียนรู้ และประเมินผลการใช้กรณีศึกษาโดยการประเมินการ พัฒนาทักษะของนักศึกษาตามที่กำหนดไว้ จึงสามารถนำชุด ความรู้ในการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลกรณีศึกษา มาสรุปจัดทำเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อให้เป็นไปตาม วัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย การประเมินผลการใช้กรณีศึกษา การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางธุรกิจขององค์กรสำหรับวิชาการจัดการเชิงกลยุทธ์

วิธีการดำเนินวิจัย

ประชากรในการศึกษา ประกอบด้วย นักศึกษาสาขา การจัดการ ปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 ที่เรียนรายวิชาการจัดการ เชิงกลยุทธ์ ในภาคเรียนที่ 1/2556 จำนวน 50 คน ผู้สอน ผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์เพื่อนร่วมงานของผู้สอน เก็บ รวบรวมเก็บข้อมูล ด้วยชุดเครื่องมือ 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 การประเมินเนื้อหาและความเหมาะสมของ การจัดกระบวนการเรียนรู้ เป็นการประเมินการจัดการเรียนรู้

ในการวิเคราะห์กรณีศึกษา จากผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการประเมิน (อาจารย์) และอาจารย์ผู้สอน ใช้เครื่องมือเก็บข้อมูลบันทึก การสังเกตการดำเนินกิจกรรมการวิเคราะห์และประเมินการ ใช้กรณีศึกษาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ บันทึกความเห็นในการประเมิน การใช้กรณีศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ กรรมการประเมินและ อาจารย์ผู้สอน และบันทึกสรุปผลการประชุมหลังปฏิบัติการ โดยอาจารย์ผู้สอน จากกิจกรรมการจัดประชุมปฏิบัติการ ทดลองใช้และประเมินกรณีศึกษา

นักวิจัยชี้แจงกิจกรรมการประเมิน

ผู้ทรงคุณวุฒิกับผู้สอนร่วมดำเนินกิจกรรม

ผู้สอนเริ่มกิจกรรมทดลองใช้กรณีศึกษา

กรรมการแสดงบทบาทสมมติ

ผู้ทรงคุณวุฒิและกรรมการวิพากษ์

สรุปบทเรียนหลังการดำเนินกิจกรรม

ภาพที่ 3 กิจกรรมการจัดประชุมปฏิบัติการทดลองใช้และประเมินกรณีศึกษา

ชุดที่ 2 การประเมินผลการใช้กรณีศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะนักศึกษา เป็นการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาที่ใช้กับนักศึกษาที่กำลังเรียนรายวิชาการจัดการเชิงกลยุทธ์กลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาในชั้นเรียนวิชาการจัดการเชิงกลยุทธ์ จำนวน 50 คน และอาจารย์ผู้สอน(นักวิจัย) จำนวน 3 คน มีประเด็นการประเมิน ประกอบด้วย พฤติกรรมและการเรียนรู้ ใน 3 ช่วงเวลาของการจัดการเรียนรู้ และความสามารถของการจัดการเรียนการสอนด้วยกรณีศึกษา ในการพัฒนาทักษะความสามารถแก่นักศึกษา ใช้เครื่องมือเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ บันทึกการสังเกตการดำเนินกิจกรรมการวิเคราะห์และประเมินการใช้กรณีศึกษา โดยอาจารย์ผู้สอน และบันทึกสรุปผลการประชุมหลังปฏิบัติการ

การดำเนินกิจกรรมการวิเคราะห์และประเมินการใช้กรณีศึกษา โดยนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอน และเครื่องมือเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษา ที่มีต่อเนื้อหาและความเหมาะสมของการจัดกระบวนการเรียนรู้ และความสามารถของการจัดการเรียนการสอนด้วยกรณีศึกษา ในการพัฒนาทักษะความสามารถแก่นักศึกษา ดำเนินการกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้นักศึกษา และการวิเคราะห์กรณีศึกษาโดยนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอน

การดำเนินงานเก็บข้อมูลในชุดที่ 2 ในขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมการเก็บข้อมูลการประเมินกรณีศึกษา และกิจกรรมการประเมินโดยการจัดประชุมปฏิบัติการทดลองใช้และประเมินกรณีศึกษา แสดงไว้ในภาพที่ 4

ภาพที่ 4 นักศึกษาร่วมกันการระดมสมองวิเคราะห์กรณีศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื้อหาและความเหมาะสมของการจัดกระบวนการเรียนรู้
มุมมองของผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ เห็นว่ากรณีศึกษาได้ดำเนินการไปตามระเบียบวิธีที่เป็นมาตรฐาน มีคุณภาพเหมาะสมตามมาตรฐานทั้ง 4 องค์ประกอบย่อย พบว่า มีการจัดทำคู่มือการสอนไปตามแนวทางหรือมาตรฐานที่ใช้แนวคิดเชิงวิชาการตามเอกสารคู่มือการสอน (Teaching Note) มีคุณภาพได้มาตรฐานตามที่กำหนด แนวทางพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีคุณภาพที่เหมาะสมสามารถนำไปใช้ในการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และภาพรวมพบว่าการกิจกรรมที่สำคัญเป็นจุดเด่นของการจัดการเรียนรู้ระหว่างวิเคราะห์กรณีศึกษา คือ การสะท้อนความคิดเห็นของผู้เรียน มีการออกแบบกิจกรรมการวิจัยประเมินผลที่มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ส่วนความเหมาะสมของการจัดกระบวนการเรียนรู้พบว่า พฤติกรรมและการเรียนรู้ก่อนการดำเนินกิจกรรมวิเคราะห์ โดยภาพรวมเห็นว่า ผู้สอนมีการเตรียมความพร้อมในระดับที่ดีโดยภาพรวมเห็นว่า การออกแบบการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ฟังพอใจต่อบรรยากาศสนุกสนานเป็นกันเอง ส่งเสริมความเข้าใจจากเนื้อหาความรู้ที่ต้องนำมาใช้ในการวิเคราะห์ เวลาในการจัดกิจกรรมควรยืดหยุ่นให้มากขึ้น เพื่อให้สามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์และการวิพากษ์เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มในชั้นเรียน และควรนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ประโยชน์ในเนื้อหาของบทเรียนที่ต่อเนื่องต่อไป และจากการสรุปบทเรียนหลังการปฏิบัติการ เห็นว่า มีการออกแบบกระบวนการที่ดี ได้ประโยชน์ทั้งการได้ประเมินผลกรณีศึกษาและเรียนรู้ร่วมกันในกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา สามารถใช้กระบวนการดำเนินการพัฒนา การใช้ และการประเมินผลกรณีศึกษาได้ทั้งที่กำลังดำเนินการและการนำไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้ด้วย

มุมมองของนักศึกษา ในด้านคุณภาพของกรณีศึกษา เห็นว่ามีเนื้อหาและคู่มือการฝึกปฏิบัติประกอบ มีอาจารย์ผู้สอนช่วยจัดกิจกรรมและการเป็นผู้ช่วยอธิบายเพิ่มเติม ทำให้รู้จักการใช้เวลาในการทำงานในกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำมาพัฒนาต่อยอดได้และจากการวิเคราะห์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในกลุ่มและฝึกความสามัคคีในกลุ่ม ทำให้มีความรู้ความเข้าใจต่อกรณีศึกษา มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และในด้านการจัดการเรียนรู้ด้วยการใช้กิจกรรมวิเคราะห์จากกรณีศึกษา เห็นว่ากรณีศึกษานี้เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มอื่นๆ มาก ทำให้รู้จักคิดวิเคราะห์ SWOT

ได้เรียนรู้ที่จะวิเคราะห์ใหม่ทำให้ถูก นำความรู้ที่ได้มาใช้ประโยชน์ในสถานการณ์จริง หรือการประกอบอาชีพต่อไปได้

อภิปรายผล กรณีศึกษาคู่มือการสอน (Teaching Note) และแนวทางพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ได้ดำเนินการไปตามระเบียบวิธีที่เป็นมาตรฐาน มีคุณภาพเหมาะสมตามมาตรฐานสามารถนำไปใช้ในการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเป็นกรณีศึกษาที่ยึดแนวทางการพัฒนา การใช้งานและการประเมินผลการใช้ จากโครงการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนแบบ Case Method ที่ได้มาตรฐาน ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) เป็นการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจากระยะแรกที่เป็นการพัฒนาและประเมินเนื้อหากรณีศึกษาในระดับการพัฒนา แล้วจึงใช้การวิจัยประเมินผลที่มีการออกแบบตามระเบียบวิธีวิจัยปฏิบัติการที่ยังคงใช้แนวทางเดิมเป็นหลัก ประกอบกับระเบียบวิธีที่ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในหลายมิติ หลายภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมิน รวมถึงผู้วิจัยสามารถศึกษารูปแบบการประเมินผลการใช้กรณีศึกษาจากงานวิจัยที่ผ่านมาที่เน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของผู้เรียนจากการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษาเป็นส่วนใหญ่ นำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยและความคาดหวังในประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจริงมากกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือความพึงพอใจของผู้เรียน อภิปรายผลได้ว่า ปัจจัยสำคัญของการดำเนินกิจกรรมประเมินผลกรณีศึกษานี้มีความต่อเนื่องกันในแนวคิดการมีส่วนร่วมของผู้ประเมินกับนักวิจัยในแบบของการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันต่อเนื่องตลอดเวลา ทำให้เกิดความเข้าใจถึงแนวทาง ข้อจำกัด และเป้าหมายของผู้รับผิดชอบกรณีศึกษาเกิดความรู้สึกที่ดี มีความเป็นกัลยาณมิตร ทำความเข้าใจร่วมกัน มีบรรยากาศของการเรียนรู้และแบ่งปันประสบการณ์และความรู้กันเป็นอย่างดี มีผลต่อผลของการประเมินการจัดกระบวนการเรียนรู้ในเชิงบวกเป็นหลัก

การใช้กรณีศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะที่กำหนด

มุมมองของผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ เห็นว่า การพัฒนาทักษะทั้ง 6 ด้าน มีกระบวนการหนุนเสริมให้นักศึกษาได้ใช้ทักษะต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

มุมมองของนักศึกษา เห็นว่าได้ประโยชน์จากการจัดการเรียนรู้ด้วยกรณีศึกษา ในทักษะต่างๆ ในระดับมากถึงมากที่สุด และการทำงานเป็นกลุ่มเป็นการฝึกให้กลุ่ม

มีความร่วมใจกันทำงาน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ทำให้งานมีความความสมบูรณ์และสงวนเวลาที่กำหนด เป็นกิจกรรมที่ดีได้ฝึกความคิดและวิเคราะห์ให้นักศึกษา ได้แสดงความคิดเห็นได้เต็มที่ เกิดความสามัคคี และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขด้วย

อภิปราย การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะอยู่ในส่วนของการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาอยู่แล้ว การนำกิจกรรมการทดสอบเข้ามาในกระบวนการประเมินครั้งนี้ นอกจากจะเป็นการเพิ่มการใช้เวลาที่มีจำกัดแล้ว ยังเป็นการลดทอนแนวความคิดเสริมพลังเชิงบวก ที่หลีกเลี่ยงภาวะกดดัน การรับการทดสอบของผู้เรียน ให้มีความรู้สึกสบายๆ เพียงพอต่อการร่วมการประเมินอย่างมีความสุข และแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ ถึงแม้จะมีจุดอ่อนในด้านการสร้างความเชื่อถือและยอมรับได้ในความสามารถของกรณีศึกษาในการสร้างความรู้ ที่ควรมีการวัดผลสัมฤทธิ์ในความรู้ที่ได้เรียนรู้มา แต่จะเห็นได้ว่า การสร้างแบบทดสอบให้มีความสามารถ มีมาตรฐานในการวัดผล จะต้องใช้เวลาและกระบวนการที่ต่อเนื่องที่มีปัญหาต่อข้อจำกัดของใช้ทรัพยากรที่มีและเป็นอยู่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการใช้ประโยชน์จากการวิจัย คือ การจัดการเรียนการสอนด้วยกรณีศึกษา ควรออกแบบเป็นการบริหารจัดการเชิงระบบ ต้องมีการเตรียมปัจจัยนำเข้าที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน ออกแบบกระบวนการหลัก และกระบวนการย่อยให้ชัดเจน ใช้แบบแผนการประเมินจากการวิจัยเป็นแบบประเมินผลผลิตที่จากการใช้กรณีศึกษา ในรายวิชาอื่นๆ ได้ และควรมีกิจกรรมการสรุปทบทวนหลังการปฏิบัติการในทุกกิจกรรม ในลักษณะการรับรู้ผลสะท้อนย้อนกลับเชิงระบบข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป คือ ควรมีการวิจัยประเมินผล ที่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ผู้ประกอบการเจ้าของเรื่องจริงในกรณีศึกษา ผู้ประกอบการที่สนใจ มีผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกมหาวิทยาลัย หรือมีผู้สอนในสาขาที่เกี่ยวข้องในต่างสถาบัน เป็นผู้มีส่วนร่วมในการประเมินผล และให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันไปพร้อมๆ กัน และควรมีการวิจัยและพัฒนากรณีศึกษาที่ซับซ้อนขึ้นและใช้ประโยชน์ได้อย่างหลากหลาย ตอบสนองหัวข้อการเรียนรู้ในระดับรายวิชา โดยเฉพาะการจัดการเชิงกลยุทธ์ ที่มีเนื้อหาความรู้สู่การปฏิบัติที่ต่อเนื่องกันในลักษณะของการวางแผนเชิงกลยุทธ์

งานวิจัยประเมินผลการใช้กรณีศึกษาเป็นการเริ่มต้นการใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้และการวิจัยประเมินผลที่ผสมผสานทั้งวิธีการและกลุ่มผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดคุณค่าของผลการวิจัยได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งต่างจากงานวิจัยด้านกรณีศึกษาต่างๆ ที่ผ่านมา จึงเป็นการนำร่องการพัฒนาการเรียนการสอนกรณีศึกษาแบบหนึ่ง ที่จะต้องมีเพิ่มเติมการสืบค้นชุดความรู้ การปรับเปลี่ยนกระบวนการ กลุ่มเป้าหมาย หรือการขยายผลสู่กลุ่มอื่นๆ ตามที่มีอยู่ในแนวคิดหลักของการจัดการเรียนการสอนด้วยกรณีศึกษาที่เป็นมาตรฐาน แต่เนื่องด้วยข้อจำกัดตามบริบทขององค์กร ทั้งงบประมาณ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกในการออกแบบดำเนินกิจกรรมการวิจัย ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้จึงจะต้องนำมาประกอบการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยนี้ทั้งการนำไปใช้ประโยชน์ต่อและการนำไปวิจัยในโอกาสต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา คุณารักษ์. 2545. การออกแบบการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง. 2534. การสอนและการฝึกอบรมทางการบริหารโดยวิธีกรณีศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- จิตราพร สีสวัสดิ์. 2552. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา MKT 449 การจัดการการตลาดแบบมีกรณีศึกษากับมีแบบฝึกหัด. รายงานวิจัย. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ทิตินา เขมมณี และคณะ. 2541. การเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิดในการปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสแควร์.
- _____. 2544. วิทยาการด้านการคิด. กรุงเทพฯ : เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมนเนจเม้นท์.
- _____. 2552. ศาสตร์การสอน. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรินทร์ นฤนาท. 2555. การศึกษาผลของการใช้กรณีศึกษาจัดการเรียนการสอนในรายวิชา LSC406 สัมมนาการจัดการลอจิสติกส์และโซ่อุปทาน สาขาวิชาการ

- จัดการลอจิสติกส์ และโซ่อุปทาน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม ปีการศึกษา 2/2554. **รายงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน**. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- นิวัต จันทราช. 2555. ผลของการใช้วิธีการเรียนแบบกรณีศึกษาในรายวิชา MGT 351 พฤติกรรมองค์การและการพัฒนาองค์การ. **รายงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน**. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ประจวบ เพิ่มสุวรรณ. 2553. ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการกรณีศึกษา. **BU Academic Review**. 9(2) : 37-46.
- ประเสริฐ ศิริเสวีวรรณ. 2554. วิถีเรียนรู้ และแนวทางการวิเคราะห์ “กรณีศึกษา กลยุทธ์การบริหารการตลาด”. **วิชาการจัดการการตลาด - MB 504**. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (CEO-MBA, MBA Online) มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. [Online] Available : ค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2556 จาก <http://www.docstoc.com/docs/159998575/The-Case-Study-in-Marketing-Management-and-Strategy>. []
- ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง. 2553. **การพัฒนากระบวนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาทางศาสตร์การเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาวิชาชีพครู**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศูนย์ให้คำปรึกษาทางธุรกิจ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี. 2553ก. **แนวทางการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนแบบ Case Method ที่ได้มาตรฐาน**. โครงการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนแบบ Case Method. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ) กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศูนย์ให้คำปรึกษาทางธุรกิจ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี. 2553ข. **Case Method 101**. โครงการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนแบบ Case Method. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา(สกอ)กรุงเทพฯ: ด้านสหวิชาการพิมพ์.
- Dori, Y.J. 2003. From nationwide standardized testing to school-based alternative embedded assessment in Israel: students' performance in the 'Matriculation 2000' project. **Journal of Research in Science Teaching**. 40 : 34-52.
- _____. 2005. Case-based long-term Professional Development of Science Teachers. **International Journal of Science Education**. 27(12) : 1413-1446.
- Easton, Geoff. 1992. **Learning from Case Studies**. 2nd ed. England : Prentice-Hall.
- Herried, C.F. 1997. What is a case? **Journal of College Science Teaching**. 27 : 92-94.
- Kerin, R. and Peterson, R. 2010. **Strategic Marketing Problems : Cases and Comments**. Upper Saddle River, N.J. : Pearson Prentice Hall.
- Resenthal, Brown. D. and Lew. 2010. **Cases in Strategic Marketing**. Upper Saddle River, N.J. : Pearson Prentice Hall.
- Sykes, G., and Bird, T. 1992. Teacher education and the case idea. **Review of Research in Education**. 18 : 457-521.
- Wassermann, S. 1994. **Introduction to Case Method Teaching**. New York: Teachers College Press.